

**БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ**

**Портфейлна гаранция по
Компонент на политика 1 „Устойчива инфраструктура“ и
Компонент на политика 3 „МСП“ на Програма InvestEU**

Май 2021г.

Предназначение на Документа

Настоящият документ е изготвен с цел провеждането на консултации с пазара с оглед структуриране на гаранционни финансови инструменти по Програма InvestEU, Раздел на политика 1 „Устойчива инфраструктура“ и Раздел на политика 3 „МСП“.

Документът не представлява препоръка, предложение или обвързващ ангажимент от страна на ББР, нито от страна на която и да било друга институция.

Контекст на структуриране на финансовия инструмент

Целта на финансовия инструмент, предмет на настоящата консултация, е да подкрепи операции по финансиране и инвестиране, които допринасят за постигането на целите на Програма Инвест ЕС.

Програма InvestEU

Програма InvestEU е с период на действие 2021 - 2027г., планирана, като основен инструмент на ЕК за подкрепа на инвестиции и осигуряване на достъп до финансиране на ниво ЕС за стимулиране на възстановяването, екологичния растеж, заетостта и благосъстоянието в цяла Европа и същевременно осигуряване на реални ползи съобразно спецификите на местно ниво.

Фондът InvestEU, като част от Програмата InvestEU, се създава като единен фонд, който ще използва и надгради опита, придобит при инвестиране на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ), създаден в рамките на Плана за инвестиции за Европа, като ще обедини в единен инструмент 13 (тринадесет) централно управлявани финансови инструменти на ЕС и ЕФСИ. Целта е програмата да събере под „един покрив“ множеството финансови инструменти, които в момента са в подкрепа на инвестициите в ЕС в общ фонд със силен финансов капацитет и единен набор от интегрирани изисквания и правила за изпълнение за прилагане през целия финансов цикъл за улеснение на крайните получатели и финансовите посредници. Благодарение на централизирания си характер, InvestEU е в състояние да постигне целите на политиката на ЕС, да сведе до минимум припокриванията и да осигури полезни взаимодействия по опростен и гъвкав ред.

Цели на Програмата InvestEU

Като механизъм за единна инвестиционна подкрепа за политиките на Съюза, Програмата InvestEU цели да подкрепи приоритетните политики на ЕС чрез финансиране на инвестиционни операции, които допринасят за:

- конкурентоспособността на Съюза, включително иновации и цифровизация;
- устойчивостта на икономиката на Съюза и нейния растеж;
- социалната устойчивост и приобщаване на Съюза; и
- интеграцията на капиталовите пазари на Съюза и диверсификация на източниците на финансиране за предприятията от Съюза и насърчаване на устойчиво финансиране.

Целта е да се мобилизират публични и частни инвестиционни операции в рамките на ЕС за справяне с пазарните неуспехи и инвестиционния недостиг, които възпрепятстват постигането на целите на ЕС по отношение на устойчивостта, конкурентоспособността и приобщаващия растеж. Подкрепен от бюджетна гаранция на ЕС, се планира Фондът InvestEU да увеличи въздействието на бюджета на ЕС, като „прави повече с по-малко“.

Какво обхваща Програмата InvestEU

Програмата InvestEU включва: Фонд InvestEU, консултантски център InvestEU (Advisory hub), както и портала InvestEU. Както Фондът InvestEU се явява приемник на ЕФСИ и настоящите централно управлявани финансови инструменти, така консултантския център, замества Европейски инвестиционен консултантски център (EIAN) и настоящите централизиран инициативи за техническа помощ и съответно порталът InvestEU е приемник на портала за европейски инвестиционни проекти.

Фондът InvestEU се състои в предоставяне на бюджетна гаранция от ЕС, която да подкрепя финансовите продукти, подготвени и предоставени от партньорите по изпълнението. Насочен към приоритетни проекти с добавена стойност, той ще насърчава последователен подход за финансиране на целите на политика на ЕС, Фондът ще използва ефективна комбинация и допълняемост от инструменти за финансиране на инвестиции, при избягване на дублиране и припокриване.

Фондът InvestEU ще бъде допълнен с техническа помощ чрез *консултантски център InvestEU*, който ще подпомага подготовката, разработването и изпълнението на качествени и жизнеспособни проекти. Техническата подкрепа ще подпомогне и екологичната и социалната устойчивост на финансирането.

Порталът InvestEU ще представлява база данни, осигуряваща видимост на проекти, търсещи финансиране, и ще предоставя на инвеститорите информация за възможностите за инвестиции.

Компоненти на Политика на InvestEU

Фондът InvestEU е пазарно-ориентиран и насочен към търсенето инструмент, със силен акцент върху приоритетните политики на ЕС. Функционира посредством следните четири компонента на политиката, фокусирайки се върху инвестиции с добавена стойност за ЕС:

❖ Устойчива инфраструктура

Финансиране на проекти за устойчива енергия, цифрова свързаност, транспорт, кръгова икономика, сектор води, отпадъци, друга екологична инфраструктура и др.

❖ Научни изследвания, иновации и цифровизация

Финансиране на проекти, свързани научноизследователски дейности и иновации, изнасяне на резултатите от научните изследвания на пазара, дигитализация на индустрията, подобряване на напредъка на по-големи иновативни компании, развитие на изкуствен интелект и др.

❖ МСП

Улесняване достъпа до финансиране за малки и средни предприятия (МСП), малки компании със средна капитализация (с персонал до 499 души), включително капиталова подкрепа за МСП, които са били негативно засегнати от кризата Covid-19.

❖ Социални инвестиции и умения

Финансиране на проекти за умения, образование, обучение, социални жилища, училища, университети, болници, социални иновации, здравеопазване, дългосрочни грижи и достъпност, микрофинансиране, социални предприятия, интеграция на мигранти, бежанци, хора от уязвими групи и др.

Всички компоненти на политиката могат да включват стратегически инвестиции, включително важни проекти от общ европейски интерес в подкрепа на крайните получатели, чиито дейности са от стратегическо значение за ЕС, по-специално с оглед на зеления и цифровия преход, засилената устойчивост и укрепването на стратегическите вериги за създаване на стойност.

Програмата InvestEU е основен елемент и от плана на Европейския съюз за възстановяване за Европа, насочена и към осигуряване на дългосрочно финансиране на предприятията и за подпомагане на политиките на ЕС за възстановяване от дълбока икономическа и социална криза.

Предоставяне на подкрепата чрез фонд InvestEU

Подкрепата по InvestEU се предоставя чрез бюджетна гаранция при поискване, предоставена от бюджета на Съюза. Гаранцията от ЕС се предоставя на партньори по изпълнението като неотменима и безусловна гаранция при поискване в съответствие с член 219, параграф 1 от Финансовия регламент и се изпълнява под режим непряко управление на ЕК. Гаранцията от ЕС се използва с цел покриване на риска на различните видове финансови инструменти, предоставени от партньорите по изпълнението.

Роля на ББР в изпълнение на финансовите инструменти

Чрез Програма ИнвесЕС, за пръв път гаранцията на ЕС е отворена и за национални насърчителни банки и международни финансови институции, различни от групата на ЕИБ, при условие че бъдат определени за „субекти, на които е възложено изпълнението“ въз основа на правилата за бюджета на ЕС (Финансовия регламент). В този случай бюджетната гаранция, предоставяна от програмата, ще се прилага чрез избрани финансови партньори или „партньори по изпълнението“.

ББР, в качеството ѝ на национална банка за развитие, разглежда участието си в програма InvestEU от съществено значение за изпълнение на целите и основните ѝ дейности, заложи в ЗББР. В одобрената с Решение № 349 на Министерски съвет от 15 април 2021г. стратегия на банката за следващия тригодишен период InvestEU заема основно и ключово място при поставянето на институционалните цели и дългосрочните инициативи на ББР

и съществен инструмент за подпомагане развитието на пазара и подобряване достъпа до финансиране в контекста на прилагане на Националната стратегията за малките и средните предприятия за 2021-2027 г.

ББР е преминала оценка от независим одитор по стълбовете по смисъла на чл. 154 от Финансовия регламент, с оглед осигуряване нужната увереност на ЕК, че банката разполага със системи, правила и процедури за изпълнение, равностойни на тези на Комисията. Докладът от оценката по стълбовете е с положителни заключения и към настоящия момент е в процес на разглеждане от ЕК.

ББР разполага с необходимия капацитет, за да гарантира на ЕК, в съответствие с изискванията на чл. 219 от Финансовия регламент и чл. 15 и чл. 19 от Регламент 2021/523 за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017, че финансовите продукти ще отговарят на следните цели:

- максимално увеличение на покритието на целите на програмата InvestEU, както са определени в чл. 3 от Регламент (ЕС) 2021/523 за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017;
- съществено увеличение на въздействието на гаранцията от ЕС чрез включване на собствени ресурси на Банката;
- увеличаване размера на привлечените частни инвестиции;
- осигуряване на иновативни финансови и рискови решения за справяне с пазарна неефективност и неоптимални инвестиционни ситуации.

Избор на Партньори по изпълнението

ББР разглежда възможността да стане Партньор по изпълнението на програма InvestEU на ЕК в РБългария, като отговори на поканата за изразяване на интерес. След успешно преминаване на етапа на оценка, ЕК ще преговаря с успешните кандидати за определяне в детайли на вида/овете финансов/и продукт/и, както и на условията за прилагане на бюджетната гаранция. Преговорите приключват с подписване на гаранционно споразумение, даващо статут на Партньор по изпълнението.

Къде се намира ББР в процеса

ББР е предприела всички необходими действия, за да отговори на изискванията за Партньор по изпълнението, и е в процес на комуникация и координация със съответните компетентни институции (Главни дирекции на ЕК, отговорни за прилагане на програмата InvestEU) с цел подготовка на най-подходящи за пазара финансови продукти и стратегии за прилагането им за осигуряване на по-благоприятни условия по финансиране на компаниите в страната.

Към момента ББР е в процес на подготовка за подаване на заявление за интерес по Компонент на политика 1 „Устойчива инфраструктура“ и Компонент на политика 3 „МСП“.

Предимствата от участието на ББР в Програмата са свързани с възможността да се създадат и приложат продукти с висока добавена стойност на българския пазар в ниши, които не са

покрити в достатъчна степен от пазара, при споделяне на риска с ЕК под формата на бюджетна гаранция, което да предостави възможност за по-облекчени условия както на допустимите крайни получатели, така също и с оглед привличането на банки партньори по програмата.

Елемент от процеса на подготовка за заявяване на интерес е разработване на продукти, адекватно и точно насочени към разрешаване на пазарни несъответствия и неоптимални инвестиционни ситуации и характеризиращи се с допълняемост спрямо предлаганите продукти на пазара. В тази връзка основната цел на настоящите консултации с пазара е да се установят подходящи параметри и структура на изпълнение на финансовия/те инструмент/и с оглед установяване на партньорство по програмата в областите, предмет на тяхното прилагане.

Избор на банки партньори и крайни получатели и техните проекти

Условия за встъпване на договорни отношения с банки партньори

Финансовият регламент задължава ББР, в качеството ѝ на потенциален Партньор по изпълнението, да извърши избор на Финансови посредници, в съответствие с принципите на прозрачност, равно третиране и чрез конкурентна и недискриминационна процедура по избор, обоснована от естеството на инструментите, отчитайки финансовите и оперативни възможности на кандидатите, която е равностойна на приложимата от Комисията спрямо избора на Партньор по изпълнението.

В тази връзка и във връзка с одобрените вътрешните правила за изпълнение на финансови инструменти, ББР планира да проведе избор на партньори, при прилагане на следните основни стъпки:

- Проверка на съответствие с предварително определени формални критерии, вкл. липса на основания за отстраняване и за съответствие с изискванията за допустимост на финансовите посредници;
- оценка на критерии за предварителен подбор, свързани с оценка на финансовия и оперативен капацитет на кандидатите, включително и провеждане на изследване и анализ (due diligence) относно потвърдението, че кандидатите разполагат с всички необходими умения и ресурси за ефективно изпълнение на финансовия/ите инструмент/и, включително възможността да изградят описания в предложението нов портфейл от кредити и предложените по-благоприятни условия за крайните получатели, качеството на процесите по генериране на кредити, управление на риска, събиране на суми по кредити в неизпълнение, системите им за отчетност и др.;
- оценка на критерии, свързани с оценка на портфейла, който ще бъде създаден в изпълнение на финансовия инструмент, както и на въздействието му върху постигане на целите на възложения на ББР АД инструмент при непряко управление на ЕК;
- преговори и класиране;

- сключване на договори с всички, получили определен, минимално изискващ се общ резултат.

Определяне на крайни получатели и техните проекти

Генерирането, изследването и анализа, документирането и обслужването на портфейла от допустими заеми, лизинги или други дългови сделки с допустими крайни получатели следва да се извършват от избраните финансови посредници, в съответствие с техните обичайни процедури по генериране и обслужване на портфейли. Финансовият посредник запазва преки клиентски кредитни отношения с всеки краен получател, като жизнеспособността и допустимостта на съответния краен получател и на съответния проект следва да се определя по преценка и процедури на съответния финансов посредник. Финансовите посредници следва да прилагат вътрешните си правила и процедури по отношение на оценката на риска на крайните получатели като одобрените от посредника дългови сделки ще се считат за включени в портфейла от гарантирани експозиции след представяне на искане за включване без извършване на предварителен контрол от страна на ББР.

Създаване и управление на портфейлите от дългови сделки

Период на включване на сделки

Гаранцията се предоставя на финансовите посредници с цел да изградят нов портфейл от дългово финансиране на Допустими проекти в рамките на Периода на включване.

Капиталово третиране на гаранцията

Във връзка с регулаторното третиране на издаваната от ББР гаранция в полза на банки партньори, се очаква намаление на капиталовите изисквания за финансовите посредници, което е предмет на обсъждане с БНБ.

Условия по Допустимите сделки

Предоставеното от финансовия посредник финансиране следва да води до най-малко едно или комбинация от следните условия:

- по-големи обеми предоставено финансиране на крайни потребители - разширяване на стандартната бизнес дейност на финансовия посредник чрез финансиране на сделки, които не биха се финансирани при липсата на банкова гаранция поради по-високия рисков профил на такъв портфейл;
- създаване на портфейли с по-голям присъщ риск;
- прилагане на по-ниски изисквания за обезпечение към крайните потребители;
- прилагане на по-ниски гаранционни премии или по-ниски лихви, отколкото биха били без издадената от ББР гаранция.

Управление на портфейла

Финансовите посредници следва да осъществяват:

- независима оценка на риска на крайните получатели и определяне на вътрешна оценка (скоринг), рейтинг или еквивалент на съответните крайните получатели;
- структуриране и договаряне на финансирането;
- проверка на съответствието на крайните получатели и сделките с критериите за допустимост;
- прилагане на облекчения спрямо крайните получатели;
- мониторинг и управление на кредитите, както и управление на лоши кредити (вкл. реализацията на обезпечение);
- периодично докладване;
- други приложими процедури.

Оперативно споразумение

Условията за предоставяне на гаранцията на финансовия посредник се договарят в Оперативно споразумение, уреждащо правата и задълженията на страните, включително и предварителните условия за влизане в сила на гаранцията.

Оперативното споразумение ще бъде валидно до окончателното погасяване на всички задължения по отпуснатите кредити и изтичане срока на съответните гаранции, включени в обхвата на Финансовия инструмент.

Плащания във връзка с гаранцията

Заемите/лизингите и друго отпуснато дългово финансиране на Допустими крайни получатели ще се покриват автоматично от гаранцията след изпращане на искане за включване от страна на финансовия посредник. Допустимите сделки се считат за включени за покритие от гаранцията от съответните дати на тяхното сключване.

Плащанията по гаранцията се извършват при наличие на Непогасени суми, възникнали за финансовия посредник във връзка с всяка Допустима сделка, включена в портфейла, която е в просрочие.